

LBRIS

We know
books

© Editura EIKON

**Editura Eikon este acreditată de
Consiliul Național al Cercetării Științifice (CNCS)**

București, Calea Giulești 333, sector 6
cod poștal 031310, România

Difuzare / distribuție carte: 021 348 14 74
0733 131 145, 0728 084 802
difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: 021 348 14 74
0728 084 802, 0733 131 145
contact@edituraeikon.ro
www.librariaeikon.ro

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GRAPINI, LEON-IOSIF**

Cimitirul viilor / Leon-Iosif Grapini ; pref. de
Constantin Cubleşan. - București : Eikon, 2026

ISBN 978-606-49-1731-7

I. Cubleşan, Constantin (pref.)

821.135.1

Design: Ada Atănăsoaei

Editor: Valentin Ajder

Leon-Iosif Grapini

CIMITIRUL VIILOR

PREFAȚĂ DE CONSTANTIN CUBLEȘAN

E I K O N

București, 2026

mai aduce alinare, poate, la noapte, îl va visa din nou pe bărbatul ei, iar Cel de Sus se va îndura și-l va lăsa să intre în curte, să o ia de mijloc, apoi să urce împreună coasta care duce spre pădurea scăldată în lumină.

Cuprins

5/	PREFAȚĂ: În tradiția ardelenescă
11 /	Ultimul tren
19 /	La priveghi
28 /	Mobilul
36 /	Clopotarul
43 /	Furt la muzeu
50 /	Mirele erou
60 /	Jocuri de război
72 /	Datoria e datorie
82 /	Pe laiță
92 /	Niciodată nu a fost să nu fie cumva
96 /	Mesagerul
109 /	Crima din ciubăr
121 /	Planul ascuns
132 /	Un vis
135 /	Cimitirul viilor
158 /	Ziua îndrăgostiților
168 /	Viața ca o povară

Ultimul tren

Micuța gară, situată la câțiva kilometri de ultima așezare de pe valea ce coboară din creierii munților, cu o oră înainte de plecarea trenului începe să prindă viață. În gura uliței desfundate ce duce la clădirea scundă care adăpostește două încăperi, biroul șefului de stație și sala de așteptare, oprește câte o căruță ca să coboare viitorii călători, îndeosebi tineri, elevi și studenți la școlile de la oraș, dar și țărani cu treburi în urbea aflată la mai bine de un ceas de mers cu trenul ori cu interes sau în vizită la neamuri prin localitățile învecinate, când și când mai oprește și camionul hodorogit ce aprovizionează cu marfă magazinul sătesc, rar, căci rar se nimerește ca vehiculul să aibă drum de întoarcere la ora potrivită, astăzi are, oprește, din cabină se dă jos un sătean cu o desagă în spate. Oamenii, cu bagaje, ori cu mâinile în buzunare, de bărbați e vorba, luând ulița la pas, ferind bălțile, se îndreaptă spre casa de bilete, în fapt o ferestruică pătrătoasă tăiată în peretele de lemn al biroului, prin deschizătura căreia se dau bani și se primesc tichete. Vine lumea, iar femeia mea iar și-a găsit ceva de făcut, își spune cu voce tare bărbatul în uniformă de ceferist. Omul, revoltat mai mult de formă, pentru impresie, se așază pe scaun, deschide canatul ferestrei și vinde bilete celor rânduși afară, nu mulți, abia dacă se vor ocupa câteva

seane într-un singur vagon, mai mulți sunt însoțitori, membri de familie sau prieteni, unii dintre ei, băietani și fetișcane, curioși să vadă pentru întâia oară minunea de pe șine, cum căruțele care i-au adus și-au văzut de drum, înainte ori înapoi, se vor întoarce pe jos, sunt, după cum am spus, câțiva kilometri până în sat, o nimica toată pentru picioarele tinere, oboseala de la ajungerea acasă va fi pricinuită nu de mers, ci de hârjoneli între băieți și fete și de întreceri copilărești, cine e ultimul ajuns la copacul acela sau la borna kilometrică e un papă-lapte. Consoarta ceferistului apare, ca întotdeauna, grăbită, își cere scuze oamenilor împărăștiați pe peron, dar mai ales soțului, care se plimbă tanțoș printre ei, îi datorează aceste scuze, importanța funcției nu poate fi știrbită, știe și ea cum știu și sătenii, soțul ei întregește numărul mic al domnilor din sat, preotul, primarul și învățătorul, o fi având popa sutană, însă bărbatul ei, cum om al legii întâlnim doar în localitatea învecinată, e singurul în uniformă, prin urmare prestața îi este susținută de însăși puterea statului, dacă bilete nu mai are de dat, se apucă și dă cu mătura prin birou și prin sala de așteptare, apoi pătrunde în grădina cu legume și-și caută de lucru printre straturi, ar fi putut să intre în vorbă cu cele două femei gătite în straie de sărbătoare, așezate smerit, cu traistele în poală, pe banca de afară, în stânga ușii de acces în sala de așteptare, Unde călătoriți, Nu departe, Cu ce treburi, Apoi cu una-alta, ar putea fi un scurt dialog, însă ea nu dialoghează aproape cu nimeni, nu e vorbăreată, nici curioasă, în toți anii de când s-a stabilit în acest loc nu și-a făcut o prietenă, nu s-a vizitat cu nimeni de aici și nici de unde a venit, cumpărături îi face acarul, omul bun la toate, așa că în sat dacă a fost

de câteva ori, bisericoasă nu este, se roagă acasă înainte de a se pune la culcare, e mai mult un obicei, însă, când necazul cel mare își va face cuib în casa lor, va îngenunchea la rugă cu mai multă tragere de inimă și cu lacrimi în ochi, vecini nu are, căsuța lor, ridicată odată cu clădirile din gară, peste drum, e singura din zonă, și-a urmat soțul căruia i-a dăruit iubirea sa, chiar și cea maternă, șeful de stație nu îi este doar soț, ci și, în lipsa copiilor, odraslă scumpă, pe care o copleșește cu dragostea ei, dar și cu exigența și dădăceala cuvenite, cumva trebuie să dea curs instinctului de mamă. Mai sunt câteva minute bune până va apărea trenul, vine cu un sfert de ceas înainte de ora de plecare, destul cât să treacă locomotiva în cealaltă parte a garniturii și să urce călătorii în vagoane, ca atare este timp pentru o scurtă poveste spusă cu afectare de omul în uniformă albastră, unii o cunosc, fiindcă au mai mers cu trenul, alții, aflați la prima lor aventură feroviară, cum îi place lui să numească această călătorie, nu au mai auzit-o, așadar să o ascultăm împreună. Nu o să vă vină să credeți, dar e adevărat, m-am născut într-o gară, departe, pe câmpie, mama a rămas fără suflare pe banca pe care mi-a dat viață, m-au adoptat șeful gării și nevasta lui, nu aveau copii, nu mi s-a ascuns faptul că eram înfiat, despre femeia care m-a adus pe lume nu știu prea multe, doar că a fost îngropată de părinții mei în cimitirul de acolo, la mormântul ei, în fiecare an, de ziua mea, mergeam cu mama să punem o floare, tata, Dumnezeu să-l ierte, că om bun a fost și multe m-a învățat, îmi spunea că pe mine nu m-a adus barza ca pe toți copiii, ci trenul, din acest motiv m-au botezat Treian, și nu Traian, cum este cunoscut acest nume, am crescut printre trenuri, mama, fie iertată, că mult

m-a iubit, după cum am aflat din povestirile sale considera venirea mea pe lume un miracol, rugile ei neîncetate de a avea o odraslă erau fără rost, îi zicea tata, știa și ea, sărmana, că e stearpă, însă nu a încetat o clipă să se roage Celui de Sus și să creadă că odată și odată rugămintele îi vor fi ascultate și răsplătite, El o fi auzit-o în cele din urmă, așa că a trimis-o pe mama mea adevărată în gară să ia trenul spre o destinație numai de El și de ea cunoscută, i-a dat gând să se așeze pe o bancă și a învrednicit-o cu durerile facerii, uneori când o viață se înfiripă, alta se încheie, o mamă aduce pe lume un pruncuț pentru o altă mamă, fericirea unora se naște din supărarea, ba chiar din moartea altora, nu spun eu asta, o spunea mama, convinsă că soarta e alcătuită în egală măsură din bucurii și tristeți, din sușuri și coborâșuri, din zâmbete și lacrimi, dacă ai primit ceva, vei pierde altceva, o bucurie așa de mare își cere răsplata, acestea erau convingerile ei, obsesiile sale, credea, și gândul acesta îi crea înfrigurări și spaime, că așa cum m-am născut pe peronul unei gări tot pe un peron îmi voi da ultima suflare, nu vedea cu ochi buni dragostea mea pentru trenuri, s-a împotrivit din răputeri voinței tatei de a continua meseria lui, dar visurile unui tânăr nu pot fi oprite, încăpățânarea tinerească este de neclintit, cum tot așa e și hotărârea bărbatului în fața femeii, prin urmare, iată, visul meu s-a împlinit, sunt impiegat de mișcare și șef de gară, închei cu vorbele tatălui meu, care și-a iubit meseria la fel de mult ca și mine, nicăieri nu-i ca acasă, trenurile vin și pleacă, numai noi rămânem locului, dacă s-a întâmplat să plecăm cu unul, ne întoarcem cu altul.

Gara rămâne în urmă, am putea spune goală dacă am face abstracție de impiegatul de mișcare

nemișcat ca o statuie pe peron, cu paleta verde ridicată înspre cer, soldat la datorie cu steagul victoriei înălțat triumfător în luptă, se crede el, putem crede și noi, trenul, fluierând a pagubă, încă se mai vede ca un șarpe metalic, lucios, unduindu-se în lungul căii ferate și pierzându-se în depărtarea scăldată în lumina orbitoare a zilei de vară, în vreme ce bărbatul nu prea înalt, aproape cărunț, tras la față și îmbrăcat în haina sa albastră de serviciu, veche și roasă la guler și la mâneci, îl urmărește cu ochii scăldați în lacrimi, va fi ultimul tren căruia îi dă semnalul de plecare din gara asta de la capăt de lume. Va lăsa în urmă clădiri ce vor intra în paragină, peroane înguste prin crăpăturile cărora smocuri de iarbă vor da culoare și viață betonului cenușiu, linii acoperite de rugină, de buruieni și de lucruri aruncate, bălării crescute în rondourile de flori și în grădina de zarzavaturi, platforma de încărcare preschimbată în depozit de fier vechi și de obiecte nefolositoare, câini vagabonzi ce își vor găsi culcuș prin cotloanele magaziei de lemne, un vagon de persoane, învechit, părăsit pe o linie secundară în care oameni fără căpătâi își vor afla loc de refugiu și în care copii duși departe de casa lor vor căuta aventuri printre scaunele cu stofa ruptă și spălăcită, va lăsa în urmă călători dezamăgiți și nostalgici după siguranța și confortul călătoriei și după glasul roților de tren, vestind binefacerile civilizației de-a lungul salbei de localități înșirate de o parte și de alta a râului ce străbate ținutul, povești cu întâmplări adevărate sau închipuite, înspăimântătoare ori hilare, petrecute în gări și în vagoane, dar va lăsa în urmă mai cu seamă un bătrânel sfrijit, cu părul alb, cu ochii încețoșați și cu fața brăzdată de riduri, a cărui singură grijă va fi ca la ora douăsprezece

fix să anunțe cu un fluierat atât de lung cât îi mai permite suflul plecarea trenului din stație și să ridice, victorios ca de fiecare dată, precum un steag, paleta cu cercul verde spre mecanicul de locomotivă, permițându-i să o ia din loc.

O paranteză se impune, odată cu închiderea minelor din zonă și cu apariția vehiculelor cu remorcă și a autobuzului pe vale, marfarele pentru transportul minereurilor, al buștenilor și al cherestelei și-au pierdut rostul, iar din cele trei trenuri de persoane, dimineața, la prânz și seara, a rămas doar unul, cel de la amiază, de folos, până astăzi, pentru pasagerii locului, întrucât are două vagoane care, atașate altei garnituri într-o altă gară, ajung în capitală.

Cu privirile pierdute în mirajul depărtării, șeful de stație se simte dintr-odată cutremurat, de parcă ar înțelege pierderile suferite, însă nu coboară paleta decât în clipa în care o mână caldă se lasă blând pe umărul său, semn că poate reveni acasă, misiunea lui s-a încheiat, se întoarce înspre femeia ai cărei ochi înlăcrimați îl dumiresc, altfel n-am înțelege vorbele rostite, Cu un tren sau cu mai multe, capăt de linie sau nu, gara are aceeași însemnătate, chiar scoasă din funcțiune tot gară se va numi în mintea mea și a celor care au trecut ori vor trece prin ea.

*

Bătrânul îmbracă vestonul cu mișcări încete, își încheie cu grijă nasturii și își potrivește cascheta pe cap, în vreme ce bătrâna se uită la el cu înțelegere și compătimire, Să nu-ți uiți paleta, îi spune ea cu glas șoptit, de parcă ar fi vrut să nu-l trezească din visare, cuvinte spuse mai mult pentru a-și înăbuși o mahnire

adâncă și veche, Fii fără grijă, fără armă în zadar se duce cătana pe front, și iese pe ușă, lăsând-o, ca în fiecare zi, întredeschisă, e semnul lui pentru nevastă, să nu uite că trebuie să-l urmeze în scurt timp ca să-și preia serviciul la casa de bilete, traversează șoseaua pietruită și ia ulița la pas, ferește bălți închipuite, coțeste la stânga și, cu mâinile tremurânde, descuie lacătul ruginit prins în două urechi pe canaturile ușii de la intrare, pereții scorojiți, banca învechită din colț, răcoarea, praful și liniștea din sala de așteptare ar putea stârni sentimente nostalgice, însă bătrânul nu le percepe așa cum sunt acum, nu mai e mult, își spune, și vor sosi primii călători, intră în birou și se așază pe scaunul prăfuit de lângă fereastra pătrătoasă pe care, cu toate că nu mai are de mult geam, o deschide și așteaptă, după minute bune, îi invită pe cei câțiva țărani, printre care un bărbat cu o desagă în spate și două femei gătite în straie de sărbătoare, cu traista în umăr, să se pună la rând, le ia banii și le înmânează tichetul, își zărește soția pătrunzând în grădina de zarzavaturi fără a intra în vorbă cu cele două femei așezate smerit pe banca lipită de peretele sălii de așteptare, iese din clădire și se apropie de călătorii răsfirați pe peron, puțini la număr, cărora li se adresează cu voce stinsă, Nu o să vă vină să credeți, dar e adevărat, m-am născut într-o gară...

Coincidență sau nu, ultima zi de serviciu a lui Treian a coincis cu ultima plecare de pe șine a personalului cu cele două vagoane pentru capitală, fie pensionarea, fie desființarea liniei din zonă, fie amândouă la un loc l-au smintit pe fostul șef de stație.

Când zilele își vor fi încheiat numărul, bătrânul, cu paleta înălțată spre cer și cu privirea pierdută în

zare, nu va apuca să scoată nici măcar un icnet ori un vaiet scurt, nici barem să-și amintească îngrijorările mamei legate de moartea sa, căci trupul său deșirat și slăbit se va prăvăli pe betonul cald al peronului, sune-tul ascuțit al paletelor sărite pe balastul dintre traversele căii ferate și pocnetul sec al oaselor sale bătrâne tul-burând liniștea amiezii, nu va fi nimeni în preajmă să strige ceva, nici lacrimi nu vor fi, nici măcar în ochii bătrânei apărute cu gând să-i așeze mâna uscată pe umăr, dându-i de înțeles că și-a îndeplinit misiunea și că se poate întoarce acasă, ochii ei au secat demult, a plâns în hohote în repetate rânduri după ce sminteala s-a cuibărit în mintea lui și necazul, în casa lor, hohote sfărâmate în sughițuri și oftaturi prelungi, nici glas să zbiere nu va avea, va fi doar un bocet mocnit înăuntrul ființei sale, o îngenunchiere lângă leșul cald, o cuprin-dere a lui cu brațele slăbite și câteva vorbe murmurate la urechea ce nu va mai auzi, Temerea mamei tale a fost și temerea mea, aici te-ai născut și tot aici ți-ai dat duhul, batăr ai plecat la cele veșnice împăcat, odată cu ultimul tren din închipuirea ta.

La priveghi

Ce să-i faci, nu e o întrebare, cum ar părea la prima vedere, sau la prima citire, ca să fim mai riguroși, ci o constatare a celui care intră în casă, un fel de a spune ceva celor deja ajunși la fața locului, nu poți deschide ușa unei încăperi înțesate de oameni triști, cel puțin în aparență, fără să zici câteva vorbe, nu multe, dar suficiente pentru a-ți anunța prezența și a saluta cumva mulțimea, să dai bună seara am putea spune că e strigător la cer, cum să fie bună când mortul stă întins pe masă, îmbrăcat în cele mai arătoase haine ale sale, purtate, când era viu, în zilele de sărbătoare, acum numai sărbătoare nu este, deși, după cum se va vedea, tristul eveniment poate căpăta accente sărbătorești, haine arătoase doar dacă urmașii n-au vrut să le păstreze ca vie amintire până le vor găsi alt purtător și numai dacă au dat curs dorinței lăsate cu limbă de moarte de răposat, această dorință este încălcată uneori, mai ales când e vorba de bijuterii scumpe sau de obiecte vestimentare prețioase, sperăm să nu greșim, cine cunoaște astfel de situații să ni le împărtășească, așa că nu saluți nicicum, nici la venire, nici la plecare, să urezi noapte bună e iarăși strigător tot până la cer, spui Dumnezeu să-l ierte, că îl va ierta ori nu, nu te mai privește, tu te-ai conformat regulilor de conduită și obiceiurilor locului, iertarea e mai mult decât